

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 3, 233, 235, 254,
303, 305, 307, 309, 327, 331, 387, 444 IR 451 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO (toliau – Projektas) (TAP-17-753(3); TAIS NR. 17-4122(4))**

2017-07-12 Nr. NV-1851

Vilnius

Projekto rengėjas: Teisingumo ministerija.

Projekto tikslas: baudžiamojo proceso įstatymo nuostatas, reguliuojančias baudžiamosios atsakomybės senaties institutą, suderinti su Konstitucinio Teismo jurisprudencija, t.y., **panaikinti jų prieštaravimą konstituciniam teisinės valstybės principui, sudarant prielaidas užtikrinti nekaltumo prezumpcijos principo realizavimą.**

Konstitucinis Teismas 2016 m. birželio 27 d. nutarime pažymėjo, kad įstatymų leidėjui galioja pareiga nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas užtikrinti, kad teismo sprendimu, priimamu pasibaigus apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminui, būtų išspręsta, ar kaltinamasis buvo pagrįstai kaltinamas padaręs baudžiamajame įstatyme numatytą nusikalstamą veiką, dėl kurios byloje buvo palaikomas valstybinis kaltinimas, kad tuo atveju, jeigu teismo sprendimu būtų nepripažintas asmens kaltumas padarius nusikalstamą veiką, prokuroro palaikomas valstybinis kaltinimas būtų paneigtas ir panaikintas.

Dabartinė situacija:

Baudžiamosios atsakomybės (apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo) senaties terminai – tai terminai, kuriems suėjus, nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui negali būti taikoma baudžiamoji atsakomybė (pvz., 8, 15, 25, 30 metų nuo nusikalstamos veikos padarymo).

- suėjus baudžiamosios atsakomybės (apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo) senaties terminams, baudžiamasis procesas negali būti pradedamas, o pradėtas turi būti nutrauktas; tokiu atveju negali būti priimtas ne tik apkaltinamasis, bet ir išteisinamasis nuosprendis ar nuosprendis nutraukti baudžiamąją bylą;

- nėra nuostatų, pagal kurias, suėjus baudžiamosios atsakomybės senaties terminams, baudžiamasis procesas galėtų būti tęsiamas, jeigu to prašo įtariamasis ar kaltinamasis;

- baudžiamoji byla nutraukiama teismui nustačius, kad yra suėję baudžiamosios atsakomybės senaties terminai; tokiu atveju gali būti nesprendžiama, ar kaltinamasis pagrįstai buvo kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką, ar išteisintasis pagrįstai išteisintas dėl nusikalstamos veikos, kurios padarymu buvo kaltinamas.

Projekto esmė: siūlomos tokios baudžiamojo proceso įstatymo nuostatos:

- kai apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas sueina bylą perdavus teismui ar bylos nagrinėjimo teisme metu, kaltinamasis turi teisę reikalauti tęsti baudžiamąjį

procesą. Jeigu reikalaujama tęsti baudžiamąjį procesą, **teismas turi baigti nagrinėti baudžiamąją bylą iš esmės.**

- **kai kaltinamasis nereikalauja tęsti baudžiamojo proceso, teismas priima nutartį nutraukti baudžiamąjį procesą suėjus senaties terminui.**

- apeliacinės instancijos teismas, baigęs nagrinėti apeliacinį skundą iš esmės, **bylą nutraukia** ne nutartimi, o **nuosprendžiu, jeigu** bylos nagrinėjimo apeliacinėje instancijoje metu nebuvo nustatytas pagrindas išteisinti kaltinamąjį ir **nustatyta, kad kaltinamasis buvo pagrįstai kaltinamas baudžiamajame įstatyme nurodytos nusikalstamos veikos padarymu. Jeigu** bylos nagrinėjimo apeliacinėje instancijoje metu byloje prokuroro palaikomas **valstybinis kaltinimas** apeliacinės instancijos **teismo yra paneigiamas ir nustatoma, kad kaltinamasis buvo nepagrįstai kaltinamas** padaręs baudžiamajame įstatyme numatytą nusikalstamą veiką (t. y. nustatytas pagrindas kaltinamąjį išteisinti), apeliacinės instancijos **teismas priima išteisinamąjį nuosprendį.**

- suvienodinamos baudžiamojo įstatymo ir baudžiamojo proceso įstatymo terminologijos, vartojama formuluotė „apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senatis“ (vietoj „baudžiamosios atsakomybės senatis“), taip pat Projekto 2 straipsnyje ištaisoma teisėkūros klaida (grąžinama nuostata „Suiunto kaltinamojo dalyvavimas teismo posėdyje gali būti užtikrinamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis“).

Derinimas: Projektas buvo derintas su Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, Generaline prokuratūra, Lietuvos advokatūra, Teisėjų taryba, Nacionaline teismų administracija ir Mykolo Romerio universiteto Teisės fakultetu. **Dauguma** suinteresuotų institucijų **pritarė be pastabų**, o pateiktos pastabos nėra esminės.

Projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabas, tačiau Projekto rengėjai nesutiko, siekiant teisėkūros ekonomiškumo ir vengiant atskirų fragmentiškų baudžiamojo proceso įstatymo pakeitimų ateityje, papildyti Projekto nuostatomis, įgyvendinančiomis Konstitucinio Teismo 2017 m. birželio 26 d. nutarimą Nr. KT8-N6/2017, kuriuo pripažinta, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 326 straipsnio 1 dalies 4 punktas (2007 m. birželio 28 d. redakcija) tiek, kiek jame nenustatyti apeliacinės instancijos teismo įgaliojimai, ištyrus įrodymus, kuriuos įvertinus galėtų būti padarytos išvados, kad faktinės aplinkybės iš esmės skiriasi nuo nustatytųjų pirmosios instancijos teismo ir tai gali lemti esminį nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, padėties pabloginimą, perduoti bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams.

Atitiktis Vyriausybės programai: Projektas tiesiogiai nėra susijęs su septynioliktosios Vyriausybės programos nuostatomis. Projektas **nėra įtrauktas** į Vyriausybės pasiūlymus dėl Seimo pavasario sesijos darbų programas.

Dalykinio ir teisinio vertinimo išvada:

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, esminių pastabų ir pasiūlymų neturime. Siūlome Projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio **A dalyje**.

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2017-07-11 Nr. (l.į.) LT-611

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO

Teisingumo ministerija, susipažinusi su Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento (toliau – Teisės departamentas) 2017 m. birželio 27 d. pažyma Nr. NV-1705, kuria siūloma 2017 m. birželio 26 d. Vyriausybei svartyti pateiktą Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 3, 233, 235, 254, 303, 305, 307, 309, 327, 331, 387, 444 ir 451 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. 17-4121(3) (toliau – Įstatymo projektas) grąžinti Įstatymo projekto rengėjams, informuoja, kad nesutinka su minėtoje pažymoje nurodytais argumentais ir joje nurodytu pasiūlymu dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projektas parengtas, siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – Konstitucinis Teismas) 2016 m. birželio 27 d. nutarimą Nr. KT19-N10/2016 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio 1 dalies nuostatos, 235 straipsnio 1 dalies, 254 straipsnio 4 dalies, 327 straipsnio 1 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Tuo tarpu Teisės departamento pažymoje yra siūloma šį Įstatymo projektą grąžinti rengėjams, siekiant Įstatymo projektą papildyti naujais papildomais BPK pakeitimais, kuriais būtų taip pat įgyvendinamas ir Konstitucinio Teismo 2017 m. birželio 26 d. nutarimas Nr. KT8-N6/2017 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 320 straipsnio 4 dalies, 326 straipsnio 1 dalies 4 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Aptariamu aspektu pažymėtina, kad *Įstatymo projektas nėra susijęs su Konstitucinio Teismo 2017 m. birželio 26 d. nutarimo Nr. KT8-N6/2017 įgyvendinimu*, t. y. šiuo projektu sprendžiamos visiškai kitos teisinio reglamentavimo problemos ir keičiamos su Konstitucinio Teismo 2017 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. KT8-N6/2017 nesusijusios baudžiamojo proceso įstatymo normos. Kartu pažymėtina ir tai, kad Konstitucinio Teismo 2016 m. birželio 27 d. nutarimas Nr. KT19-N10/2016 ir Konstitucinio Teismo 2017 m. birželio 26 d. nutarimas Nr. KT8-N6/2017, išskyrus tai, kad abu nutarimus priėmė Konstitucinis Teismas ir jose analizuotos BPK normos, *taip pat neturi tiesioginių sąsajų* – šiuose nutarimuose Konstitucinis Teismas analizavo skirtingų baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų atitikmenį Lietuvos Respublikos Konstitucijai, buvo identifikuoti skirtingi ir tarpusavyje nesusiję teisinio reglamentavimo trūkumai ir pan.

2. Kartu pabrėžtina, kad *itin skiriasi aukščiau nurodytų Konstitucinio Teismo nutarimų priėmimo ir jų įgyvendinimo stadijos*. Taip, Konstitucinio Teismo nutarimas Nr. KT19-N10/2016 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio 1 dalies nuostatos, 235 straipsnio 1 dalies, 254 straipsnio 4 dalies, 327 straipsnio 1 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, kurio įpareigojimus yra siekiama įgyvendinti Įstatymo projektu, *buvo priimtas 2016 m. birželio 27 d.*, t. y. nuo šio nutarimo priėmimo praėjo jau 1 metai, todėl tolesnis delsimas įgyvendinti šiame nutarime

nurodytus Konstitucinio Teismo įpareigojimus *vertintinas neigiamai*. Kartu pažymėtina ir tai, kad Vyriausybei svarstyti 2017 m. birželio 26 d. pateiktas Įstatymo projektas (Nr. 17-4121(3)), įgyvendinantis Konstitucinio Teismo 2016 m. birželio 27 d. nutarimą Nr. KT19-N10/2016, jau yra suderintas su visomis suinteresuotomis institucijomis, taip pat patikslintas pagal Teisės departamento pastabas (2017 m. birželio 16 d. pažyma Nr. NV-1593) *ir yra tinkamai paruoštas teikti Lietuvos Respublikos Seimui ir priimti rudens sesijos pradžioje*. Tuo tarpu Konstitucinio Teismo nutarimas Nr. KT8-N6/2017 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 320 straipsnio 4 dalies, 326 straipsnio 1 dalies 4 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ *buvo priimtas tik 2017 m. birželio 26 d.* Atsižvelgiant į tai, šis Konstitucinio Teismo nutarimas nėra apsvaistytas ir (ar) įvertintas nei Lietuvos Respublikos Seime (Teisės ir teisėtvarkos komitete), nei Lietuvos Respublikos Vyriausybėje, nėra net gautas Lietuvos Respublikos Seimo valdybos siūlymas Vyriausybei rengti reikalingus teisės aktų projektus. Pažymėtina ir tai, kad šiame etape net nėra aišku, kiek prireiks laiko tinkamai išanalizuoti ir aptarti su visomis suinteresuotomis institucijomis Konstitucinio Teismo nutarimą Nr. KT8-N6/2017, taip pat parengti reikalingus įstatymų pakeitimų projektus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, 150 punktu, teisės aktui parengti paprastai nustatomas 4 mėnesių terminas.

Kartu pažymėtina ir tai, kad, atsižvelgiant į aukščiau nurodytą Konstitucinio Teismo 2017 m. birželio 26 d. nutarimo Nr. KT8-N6/2017 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 320 straipsnio 4 dalies, 326 straipsnio 1 dalies 4 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ priėmimo laiką ir įgyvendinimo (pradinę) stadiją, teigtina, kad atitinkamas BPK pakeitimo projektas, kokybiškai ir tinkamai įgyvendinantis minėto Konstitucinio Teismo nutarimo nuostatas, vadovaujantis teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais, *galėtų būti svarstomas ne anksčiau nei Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijoje (o ne rudens sesijoje)*. Atitinkamai dėl šių priežasčių *nepagrįstai nusikeltų* ir 2016 m. birželio 27 d. nutarimo Nr. KT19-N10/2016 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio 1 dalies nuostatos, 235 straipsnio 1 dalies, 254 straipsnio 4 dalies, 327 straipsnio 1 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ įgyvendinimas.

3. Be to, Įstatymo projekto 2 straipsniu teikiamais pakeitimais, BPK 233 straipsnio 5 dalį papildant nuostata – „Suimto kaltinamojo dalyvavimas teismo posėdyje gali būti užtikrinamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis“, yra siekiama sistemiškai suderinti ir suvienodinti baudžiamojo proceso nuostatas, susijusias su įtariamojo ar kaltinamojo dalyvavimo teismo posėdžiuose užtikrinamu garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis. Pažymėtina, kad *šiuos baudžiamojo proceso įstatymo pakeitimus taip pat yra būtina priimti kuo skubiau*, kadangi teismuose techniškai yra pasiruošta suimto kaltinamojo dalyvavimą teismo posėdyje užtikrinti garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis, tačiau dėl tokios galimybės nebuvimo BPK 233 straipsnyje suimto kaltinamojo dalyvavimas teismo posėdyje garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis, vadovaujantis minėto BPK straipsnio nuostatomis, *šiuo metu nebepali būti užtikrinamas* ir kaltinamasis visais atvejais privalo būti pristatomas į teismo posėdį.

Atsižvelgdami į tai, prašytume 2017 m. birželio 26 d. Vyriausybei pateiktą Įstatymo projektą (Nr. 17-4121(3)) svarstyti artimiausiam Vyriausybės posėdyje.

PRIDEDAMA. 12 lapų.

Teisingumo ministrė

Milda Vainiutė

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 3, 233, 235, 254, 303, 305, 307, 309, 327, 331, 387, 444 IR 451 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3, 233, 235, 254, 303, 305, 307, 309, 327, 331, 387, 444 ir 451 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui ir pateikti jį Lietuvos Respublikos Seimui.

2. Įgalioti teisingumo ministrę Mildą Vainiutę, o jai negalint dalyvauti – teisingumo viceministrą Donatą Matuizą atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstant nurodytą įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Seime.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 3, 233,
235, 254, 303, 305, 307, 309, 327, 331, 387, 444 IR 451 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 3, 233, 235, 254, 303, 305, 307, 309, 327, 331, 387, 444 ir 451 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas, siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – Konstitucinis Teismas) 2016 m. birželio 27 d. nutarimo Nr. KT19-N10/2016 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio 1 dalies nuostatos, 235 straipsnio 1 dalies, 254 straipsnio 4 dalies, 327 straipsnio 1 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ (toliau – Nutarimas), kuriuo buvo konstatuotas baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų, kiek tai susiję su baudžiamosios atsakomybės senaties instituto reglamentavimu, prieštaravimas konstituciniam teisinės valstybės principui, reikalavimus ir tinkamai suderinti BPK nuostatas su Konstitucinio Teismo jurisprudencija.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt) Baudžiamosios justicijos skyriaus (vedėjas Darius Mickevičius, tel. (8 5) 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt) patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. (8 5) 266 2884, el. p. jevgenijus.kuzma@tm.lt)).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, kasacine tvarka nagrinėdamas baudžiamąją bylą, 2014 m. gruodžio 16 d. nutartimi kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar BPK 3 straipsnio ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 95 straipsnio nuostatos neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai (toliau – Konstitucija).

Nagrinėdamas minėtą konstitucinės justicijos bylą, Konstitucinis Teismas pažymėjo, kad konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įstatymų leidėjo pareigą, reguliuojant baudžiamojo proceso santykius tuo atveju, kai yra pasibaigę terminai, per kuriuos asmenims, padariusiems nusikalstamas veikas, gali būti taikoma baudžiamoji atsakomybė, *suderinti* tokias konstitucines vertybes kaip nekaltumo prezumpciją ir asmens teisę į tinkamą ir teisingą teismo procesą. Kartu konstitucinės justicijos byloje buvo pažymėta, kad pagal BPK 3 straipsnyje nustatytą teisinį reguliavimą, suėjus baudžiamosios atsakomybės senaties terminams, *teismas turi nutraukti baudžiamąją bylą ir negali priimti ne tik apkaltinamojo, bet ir išteisinamojo nuosprendžio*. Šis draudimas taikomas nepaisant kaltinamojo prašymo tęsti baudžiamąją procesą ir priimti išteisinamąjį nuosprendį (t. y. *BPK nėra nuostatų, vadovaujantis kuriomis, baudžiamasis procesas galėtų būti tęsiamas tais atvejais, kai to prašo ar reikalauja kaltinamasis*). Taip pat byloje buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad kaltinimo viešas pareiškimas, *nesant galimybės jo taip pat viešai paneigti* išnagrinėjus baudžiamąją bylą teisme iš esmės, sudaro prielaidas kilti didelei žalai kaltinamojo garbei ir orumui, šio asmens ir jo šeimos geram vardui bei reputacijai. Kaltinimo pareiškimas asmeniui nėra vien formalus prokuroro veiksmas, nustatantis teismo nagrinėjimo ribas nurodant, kokie duomenys yra pagrindas kaltinti asmenį padarius nusikalstamą veiką. Kaltinamuoju aktu valstybės, veikiančios per nepriklausomą prokurorą, vardu išreiškiama oficiali pozicija, kad surinkta pakankamai duomenų, pagrindžiančių kaltinamojo kaltumą dėl atitinkamos nusikalstamos veikos padarymo. Tokios nuostatos paskelbimas sudaro prielaidas visuomenei rimtai suabejoti dėl asmens, kuriam pareikštas kaltinimas, nepriekaištingos reputacijos. Ir nors, nutraukus

bylą dėl apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties šie kaltinimai negali būti iš naujo teikiami, o nekaltumo prezumpcija nėra paneigta, minėtos abejonės visuomenėje gali išlikti. Be to, draudimas baigti nagrinėti baudžiamąją bylą pareikštą kaltinimą gali sukliudyti nustatyti aplinkybes, teisiškai reikšmingas ne tik baudžiamąją bylą, taip pat pakenkti kitiems asmens, kuriam byla nutraukta, teisėtiems interesams.

Kita vertus, Konstitucinis Teismas, neįžvelgdamas BPK 3 straipsnio nuostatų prieštaravimo Konstitucijai, pabrėžė, kad *įstatymų leidėjui kyla pareiga nustatyti tokį teisinį reguliavimą*, kuris sudarytų prielaidas užtikrinti, kad teismo sprendimu, priimamu pasibaigus apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminui, *būtų išspręsta, ar kaltinamasis buvo pagrįstai kaltinamas padaręs baudžiamajame įstatyme numatytą nusikalstamą veiką*, dėl kurios byloje buvo palaikomas valstybinis kaltinimas, kad tuo atveju, jeigu teismo sprendimu būtų nepripažintas asmens kaltumas padarius nusikalstamą veiką, prokuroro palaikomas valstybinis kaltinimas būtų paneigtas ir panaikintas. Atitinkamai, aiškindamas BPK 3 straipsnio nuostatas Konstitucijos nuostatų kontekste, Konstitucinis Teismas padarė išvadą, kad, taikant BK 95 straipsnį, pirmiausia *BPK reglamentuota tvarka turi būti nustatyta*, ar asmuo baudžiamąją bylą buvo pagrįstai kaltinamas baudžiamajame įstatyme numatytos nusikalstamos veikos padarymu. Kartu buvo pažymėta, kad *BPK 3 straipsnio nuostata*, kad baudžiamasis procesas turi būti nutrauktas, jeigu suėjo baudžiamosios atsakomybės senaties terminai, *turi būti aiškinama* kaip reiškianti, kad, suėjus apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminui, *baudžiamasis procesas gali būti nutrauktas* tik tuo atveju, kai *BPK reglamentuota tvarka yra nustatyta (ir tai konstatuota teismo sprendime nutraukti bylą)*, kad teismo nagrinėjamoje baudžiamąją bylą kaltinamasis *buvo pagrįstai kaltinamas* baudžiamajame įstatyme numatytos nusikalstamos veikos padarymu (t. y. byloje *buvo patvirtintas* prokuroro palaikomas valstybinis kaltinimas). Aptariamuoju aspektu Konstitucinis Teismas akcentavo, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas „<...> yra pažymėjęs, kad Konvencija savaime nedraudžia tokio baudžiamosios bylos proceso, kuriame apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senatis taikoma ir byla nutraukiama teismo sprendimu, priimtu išnagrinėjus bylą iš esmės ir užtikrinus kaltinamojo gynybos teises, pripažinus, kad kaltinamasis padarė nusikalstamą veiką, nepaisant to, kad senaties terminas suėjo prieš priimant šį sprendimą.“ Tuo atveju, kai, suėjus apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminui, *BPK reglamentuota tvarka yra nustatyta*, kad teismo nagrinėjamoje baudžiamąją bylą kaltinamasis *buvo nepagrįstai kaltinamas* baudžiamajame įstatyme numatytos nusikalstamos veikos padarymu (t. y. byloje *buvo paneigtas* prokuroro palaikomas valstybinis kaltinimas), turi būti *priimamas išteisinamasis nuosprendis*. Konstitucijos nuostatų kontekste apibrėždamas BPK 3 straipsnio nuostatų tikrąjį turinį ir reikšmę, Konstitucinis Teismas kartu konstatavo, kad *BPK 235, 254 ir 327 straipsniai*, suėjus apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminui, savo ruožtu *nesuteikia teismams teisės išnagrinėti baudžiamąją bylą iš esmės* (net tais atvejais, kai *kaltinamasis reikalauja tęsti baudžiamąjį procesą*) ir tokiu būdu *neleidžia* teismo nagrinėjamoje baudžiamąją bylą *tinkamai įvertinti bei patvirtinti ar paneigti kaltinamajam prokuroro pareikštą ir byloje palaikomą valstybinių kaltinimų pagrįstumą* (t. y. galiojančiu teisiniu reguliavimu sudarytos prielaidos tiesiog visais atvejais nutraukti baudžiamąją bylą, neįvertinus kaltinamajam pareikšto kaltinimo, nenustačius, ar kaltinamasis pagrįstai buvo kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką ar išteisintasis pagrįstai išteisintas dėl nusikalstamos veikos, kurios padarymu jis buvo kaltinamas). Atitinkamai, Konstitucinio Teismo nuomone, vadovaujantis konstitucinės justicijos byloje pateiktu BPK 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyto teisinio reguliavimo išaiškinimu, *BPK 235, 254 ir 327 straipsniuose* įtvirtintas teisinis reguliavimas *nesuteikia teismui galimybės* veikti taip, kad baudžiamąją bylą būtų nustatyta tiesa, tinkamai įvertintas kaltinamajam pareikšto kaltinimo pagrįstumas ir teisingai išspręstas asmens, kaltinamo padarius nusikalstamą veiką, kaltumo klausimas, ir dėl šios priežasties *minėtos baudžiamosios bylos įstatymo nuostatos* (BPK 235 straipsnio 1 dalis, 254 straipsnio 4 dalis ir 327 straipsnio 1 punktas) *prieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 2 daliai ir nėra tinkamai suderintos su konstitucinės teisės valstybės principu*.

Tuo tarpu, vertindamas *ikiteisminio tyrimo nutraukimo* pagrindus ir procedūrą, suėjus apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminui, *Konstitucinis Teismas aptariamuoju aspektu*

priekaištų baudžiamojo proceso įstatyme numatytam teisiniam reguliavimui neturėjo, pažymėdamas, kad „<...> ikiteisminio tyrimo metu nėra vykdomas teisingumas, jo metu yra renkama ir vertinama informacija, reikalinga tam, kad būtų galima nuspręsti, ar asmeniui turi būti pareikštas valstybinis kaltinimas ir baudžiamoji byla perduodama teismui. Vadinas, tai, kad ikiteisminis tyrimas buvo nutrauktas suėjus baudžiamosios atsakomybės senaties terminams, reiškia, kad nustatytais terminais nebuvo surinkta duomenų, būtinų kaltinimui pareikšti, ir nėra jokio pagrindo manyti, kad įtariamasis padarė nusikalstamą veiką“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Atsižvelgiant į Nutarime nurodytus baudžiamojo proceso įstatyme numatyto teisinio reguliavimo trūkumus bei Konstitucinio Teismo akcentuotą pareigą įstatymų leidėjui baudžiamojo proceso įstatyme nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas užtikrinti, kad teismo sprendimu, priimamu pasibaigus apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminui, būtų išspręsta, ar kaltinamasis baudžiamojoje byloje buvo pagrįstai kaltinamas padaręs baudžiamajame įstatyme numatytą nusikalstamą veiką, dėl kurios byloje buvo palaikomas valstybinis kaltinimas, Įstatymo projektu yra siūloma nustatyti, kad, kai apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas *sueina bylą perdavus teismui ar bylos nagrinėjimo teisme metu, kaltinamasis turi teisę reikalauti tęsti baudžiamąjį procesą*. Jeigu reikalaujama tęsti baudžiamąjį procesą, *teismas turi baigti nagrinėti baudžiamąjį bylą iš esmės*. Pasinaudodamas teise reikalauti tęsti bylos nagrinėjimą ir siekdamas valstybinio kaltinimo paneigimo ir išteisinamojo nuosprendžio priėmimo, kaltinamasis tuo pačiu *prisiimtų riziką*, kad tolesnio teisminio nagrinėjimo metu baudžiamojoje byloje prokuroro palaikomas valstybinis kaltinimas gali būti teismo ne paneigtas, o patvirtintas ir teismo galutiniu sprendimu bus konkrečiai nustatyta, kad kaltinamasis buvo pagrįstai kaltinamas padaręs baudžiamajame įstatyme numatytą nusikalstamą veiką. Tokiu atveju, *teismui patvirtinus pareikštų kaltinimų pagrįstumą*, apkaltinamojo nuosprendžio negalima priimti dėl suėjusio apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties termino, todėl baudžiamoji byla būtų *nutraukiama teismo nuosprendžiu*, kuriame, atsižvelgiant į tai, kad teisminio nagrinėjimo metu nebuvo nustatytas pagrindas išteisinti kaltinamąjį, *turėtų būti konstatuota*, kad kaltinamasis buvo pagrįstai kaltinamas baudžiamajame įstatyme numatytos nusikalstamos veikos padarymu, ir išdėstomos teismo nustatytos bylos aplinkybės ir įrodymai, kuriais būtų grindžiamos tokios teismo išvados. Jeigu tolesnio teisminio nagrinėjimo pagal kaltinamojo reikalavimą metu byloje prokuroro palaikomas valstybinis kaltinimas *teismo yra paneigiamas* ir nustatoma, kad kaltinamasis *buvo nepagrįstai kaltinamas* padaręs baudžiamajame įstatyme numatytą nusikalstamą veiką (t. y. nustatytas pagrindas kaltinamąjį išteisinti), teismas *priimtų išteisinamąjį nuosprendį*. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Įstatymo projektu atitinkamai keičiami BPK 3, 303, 305, 307 ir 309 straipsniai.

Pažymėtina, kad Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad kai apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas *sueina bylą perdavus teismui ar bylos nagrinėjimo teisme metu ir kaltinamasis nereikalauja tęsti baudžiamojo proceso*, teismas BPK 235 ar 254 straipsnyje nurodyta tvarka *priima nutartį nutraukti baudžiamąjį procesą* suėjus senaties terminui. Daugeliu atveju tai galėtų būti (ir tikėtina bus) patrauklus ir optimalus sprendimas tiek kaltininkui, tiek kitiems byloje dalyvaujantiems asmenims, nes procesas nutraukiamas iš karto, taupomas laikas, lėšos, žmogiškieji ir kiti vertingi resursai, taip pat nėra būtinybės tęsti įrodymų tyrimą, šaukti liudytojus ir pan. Įstatymo projekto autorių nuomone, nustatyti pareigą teismui visais atvejais pabaigti bylą nagrinėti iš esmės, kai bylos nagrinėjimo teisme metu (ar perdavus bylą teismui) *sueina* apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas, net, jeigu to nepageidauja ar nereikalauja pats kaltininkas, būtų neracionalus, neproporcingas ir neekonomiškas sprendimas, tuo pačiu neigiamai paveikiantis ir baudžiamojo proceso trukmę ir jo kokybę. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Įstatymo projektu atitinkamai keičiami BPK 235 ir 254 straipsniai.

Tais atvejais, kai apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas *sueina* baudžiamosios bylos nagrinėjimo apeliacinėje instancijoje metu, baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų *pakeitimų nereikia*, kadangi *apeliacinės instancijos teismas visais atvejais*, nepriklausomai

nuo kaltininko pageidavimo ar nepageidavimo toliau tęsti baudžiamąjį procesą, *baigia nagrinėti apeliacinį skundą iš esmės*. Tačiau, analogiškai siūlomam pirmos instancijos modeliui, Įstatymo projektu, atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo nurodytus teisinio reguliavimo trūkumus, siūloma nustatyti, kad *apeliacinės instancijos teismas, baigęs nagrinėti apeliacinį skundą iš esmės, bylą nutraukia* ne nutartimi, o *nuosprendžiu* (vadovaujantis BPK 326 straipsnio 2 dalimi kartu su Įstatymo projektu siūlomais BPK 327 straipsnio pakeitimais), jeigu bylos nagrinėjimo apeliacinėje instancijoje metu nebuvo nustatytas pagrindas išteisinti kaltinamąjį ir *mustatyta, kad kaltinamasis buvo pagrįstai kaltinamas* baudžiamajame įstatyme nurodytos nusikalstamos veikos padarymu. Atitinkamai, apeliacinės instancijos teismo priimtame *nuosprendyje nutraukti bylą* (kaip ir pirmos instancijos teismo priimamuose tokio pobūdžio nuosprendžiuose) *turėtų būti konstatuota*, kad kaltinamasis buvo pagrįstai kaltinamas baudžiamajame įstatyme numatytos nusikalstamos veikos padarymu ir nurodomi teismo nustatytos bylos aplinkybės ir įrodymai, kuriais būtų grindžiamos minėtos teismo išvados (vadovaujantis BPK 303, 305 ir 331 straipsniais kartu su Įstatymo projektu siūlomais šių straipsnių pakeitimais). Jeigu bylos nagrinėjimo apeliacinėje instancijoje metu byloje prokuroro palaikomas valstybinis kaltinimas apeliacinės instancijos teismo yra paneigiamas ir nustatoma, kad *kaltinamasis buvo nepagrįstai kaltinamas* padaręs baudžiamajame įstatyme numatytą nusikalstamą veiką (t. y. nustatytas pagrindas kaltinamąjį išteisinti), apeliacinės instancijos teismas *priima išteisinamąjį nuosprendį*. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Įstatymo projektu atitinkamai keičiami BPK 327 ir 331 straipsniai.

Taip pat, atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo išreikštą pastabą dėl BK ir BPK vartojamos terminologijos, susijusių su senaties instituto reglamentavimu, tarpusavio nesuderinamumą, Įstatymo projektu siūloma šiuo terminus suderinti baudžiamojo proceso įstatyme įtvirtinant formuluotę „apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senatis“.

Be to, Įstatymo projekto 2 straipsniu teikiamais BPK 233 straipsnio 5 dalies pakeitimais yra ištaisyta teisėkūros klaida, t. y. grąžinama 2016 m. birželio 30 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 102, 127, 130, 233, 257, 276, 289, 290, 291, 308, 313, 317, 319, 320, 321, 323, 324, 325, 333, 374, 374¹, 375, 377, 385, 448, 454 ir 460 straipsnių pakeitimo, Kodekso papildymo 325¹ straipsniu ir 334 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymu Nr. XII-2556 priimta BPK 233 straipsnio 5 dalies nuostata – „Suimto kaltinamojo dalyvavimas teismo posėdyje gali būti užtikrinamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis.“ – kuri nebuvo įtraukta į 2017 m. gegužės 11 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 10, 44, 48, 50, 52, 69, 69¹, 71¹, 72, 128, 140, 168, 190, 192, 196, 197, 233 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymą Nr. XIII-357.

Kartu Įstatymo projektu teikiamais BPK 254 straipsnio 5 dalies, 303 straipsnio 4 dalies ir 327 straipsnio 2 punkto pakeitimais yra suvienodinami (ir ištaisyti techninės klaidos) šiose BPK normose įtvirtinti baudžiamajame įstatyme numatyti asmens atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Įstatymo projektas sustiprins asmens teisinę apsaugą baudžiamojo proceso metu, bus sudarytos prielaidos užtikrinti nekaltumo prezumpcijos principo realizavimą, tais atvejais, kai baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu sueina apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas.

Numatoma, kad Įstatymo projektas neturės neigiamų pasekmių.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Įstatymo projekto priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto priėmimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos ir Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektui įgyvendinti nereikės įgyvendinamųjų teisės aktų.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai cinamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektu siūlomiems pakeitimams įgyvendinti teismams gali prireikti papildomų valstybės biudžeto lėšų dėl pailgėsiančio baudžiamojo proceso bylose, kuriose sueina senaties terminas. Suėjus apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminui ir kaltinamajam reikalaujant tęsti baudžiamąjį procesą, teismas turės ne nutraukti baudžiamąjį procesą, kaip yra dabar, o bylą nagrinėti iš esmės.

Šiuo metu aiškiai nurodyti teismams galimai reikalingų papildomų lėšų poreikį nėra įmanoma, kadangi nėra aišku, kaip dažnai kaltinamieji naudosis teise reikalauti tęsti baudžiamosios bylos nagrinėjimą iki galo.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektas buvo derintas su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra, Lietuvos advokatūra, Teisėjų taryba, Nacionaline teismų administracija ir Mykolo Romerio universiteto Teisės fakultetu.

14. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „baudžiamasis procesas“, „kaltinamasis“, „nuosprendis“, „apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senatis“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teisingumo ministrė
Milda Vainiutė
2017-10-10

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 3, 233, 235, 254, 303, 305, 307, 309, 327, 331, 387,
444 IR 451 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3 straipsnis. Aplinkybės, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas

1. Baudžiamasis procesas negali būti pradėdamas, o pradėtas turi būti nutrauktas:

1) jeigu nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių;

2) jeigu suėjo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas;

3) asmeniui, kuris nusikalstamos veikos padarymo metu dar nebuvo tokio amžiaus, nuo kurio jis atsako pagal baudžiamuosius įstatymus;

4) jeigu nukentėjusysis susitaikė su asmeniu, kaltinamu šio Kodekso 407 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos padarymu;

5) jeigu nėra nukentėjusiojo skundo ar jo teisėto atstovo pareiškimo arba prokuroro reikalavimo pradėti procesą tais atvejais, kai procesas gali būti pradėtas tik pagal nukentėjusiojo skundą ar jo teisėto atstovo pareiškimą arba prokuroro reikalavimą;

6) mirusiajam, išskyrus tuos atvejus, kai byla reikalinga mirusiajam reabilituoti arba kitų asmenų bylai atnaujinti dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių;

7) asmeniui, kuriam įsiteisėjo teismo nuosprendis dėl to paties kaltinimo arba teismo nutartis ar prokuroro nutarimas nutraukti procesą tuo pačiu pagrindu;

8) jeigu egzistuoja Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso V skyriuje numatyta baudžiamąją atsakomybę šalinanti aplinkybė.

2. Jeigu šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyta aplinkybė paaiškėja bylos nagrinėjimo teisme metu, teismas baigia nagrinėti bylą ir priima išteisinamąjį nuosprendį.

3. Jeigu šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta aplinkybė paaiškėja perdavus bylą teismui ar bylos nagrinėjimo teisme metu ir kaltinamasis reikalauja tęsti baudžiamąjį procesą, teismas baigia nagrinėti bylą ir nuosprendžiu nutraukia baudžiamąją bylą arba priima išteisinamąjį nuosprendį.“

2 straipsnis. 233 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 233 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Dėl kardomosios priemonės – suėmimo paskyrimo, termino pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo teismas nusprendžia posėdyje vadovaudamasis šio Kodekso XI skyriaus nuostatomis. Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Suimtas kaltinamasis pristatomas į posėdį. Suimto kaltinamojo dalyvavimas teismo posėdyje gali būti užtikrinamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis. Apie kaltinamajam paskirtą suėmimą teismas (teisėjas) nedelsdamas praneša šio Kodekso 128 straipsnio 1, 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka.“

3 straipsnis. 235 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 235 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Byla nutraukiama, kai yra šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalyje numatytos aplinkybės, dėl kurių procesas negalimas, arba yra Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 36–40 ir 93 straipsniuose numatyti pagrindai atleisti asmenį nuo baudžiamosios atsakomybės. Esant šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatytai aplinkybei, baudžiamoji byla nutraukiama tik tuo atveju, jeigu kaltinamasis nereikalauja tęsti baudžiamojo proceso. Kai baudžiamoji byla nutraukiama,

nutraukiamas ir procesinių prievartos priemonių taikymas, suimtas kaltinamasis nedelsiant paleidžiamas iš kardomojo kalinimo vietos, taip pat nusprendžiama dėl daiktinių įrodymų.“

4 straipsnis. 254 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 254 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Nagrinėjimo teisme metu, kai nustatomos šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalies 2–8 punktuose numatytos aplinkybės, byla nutraukiama teismo nutartimi. Esant šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatytai aplinkybei, baudžiamoji byla nutraukiama teismo nutartimi tik tuo atveju, jeigu kaltinamasis nereikalauja tęsti baudžiamąjį procesą.“

2. Pakeisti 254 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Nagrinėjimo teisme metu, kai nustatomi Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 36–40, 93 straipsniuose, 114 straipsnio 3 dalyje, 147 straipsnio 3 dalyje, 147² straipsnio 2 dalyje, 157 straipsnio 3 dalyje, 189¹ straipsnio 2 dalyje, 226 straipsnio 6 dalyje, 227 straipsnio 5 dalyje, 259 straipsnio 3 dalyje ir 291 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyti pagrindai atleisti asmenį nuo baudžiamosios atsakomybės, byla nutraukiama nuosprendžiu.“

5 straipsnis. 303 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 303 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Teismas nuosprendžiu nutraukia baudžiamąją bylą, jeigu yra Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 36–40, 93 straipsniuose, 114 straipsnio 3 dalyje, 189¹ straipsnio 2 dalyje, 226 straipsnio 6 dalyje, 227 straipsnio 5 dalyje, 259 straipsnio 3 dalyje ir 291 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyti pagrindai atleisti kaltinamąjį nuo baudžiamosios atsakomybės. Teismas taip pat nuosprendžiu nutraukia baudžiamąją bylą, jeigu bylos nagrinėjimo teisme metu nustatoma, kad kaltinamasis pagrįstai buvo kaltinamas nusikalstamos veikos padarymu, tačiau dėl šios nusikalstamos veikos suėjo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas.“

6 straipsnis. 305 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 305 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Nuosprendžio, kuriuo baudžiamoji byla nutraukiama, aprašomojoje dalyje nurodomos šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytos aplinkybės, nusikalstamos veikos kvalifikavimas, taip pat atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindai ir motyvai arba duomenys apie suėjusį apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminą. Jeigu nutraukiant baudžiamąją bylą skiriama baudžiamojo poveikio priemonė ar auklėjamojo poveikio priemonė, nuosprendžio aprašomojoje dalyje nurodomi tos priemonės skyrimo motyvai.“

7 straipsnis. 307 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 307 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Nuosprendžio, kuriuo nutraukiama baudžiamoji byla, rezoliucinėje dalyje nurodoma:

- 1) kaltinamojo vardas ir pavardė;
- 2) sprendimas atleisti asmenį nuo baudžiamosios atsakomybės arba sprendimas nutraukti baudžiamąją bylą suėjus apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminui;
- 3) sprendimas dėl baudžiamojo poveikio priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės skyrimo, kai tam yra pagrindas;
- 4) sprendimas dėl procesinių prievartos priemonių panaikinimo.“

8 straipsnis. 309 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 309 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) paskelbia nuosprendį, kuriuo nutraukiama baudžiamoji byla;“.

9 straipsnis. 327 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 327 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„327 straipsnis. Nuosprendžio panaikinimo ir bylos nutraukimo pagrindai

Apeliacinės instancijos teismas panaikina pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir nutraukia bylą, jeigu:

1) yra šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalies 3–8 punktuose numatytos aplinkybės, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas;

2) yra Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 36–40, 93 straipsniuose, 114 straipsnio 3 dalyje, 147 straipsnio 3 dalyje, 147² straipsnio 2 dalyje, 157 straipsnio 3 dalyje, 189¹ straipsnio 2 dalyje, 226 straipsnio 6 dalyje, 227 straipsnio 5 dalyje, 259 straipsnio 3 dalyje ir 291 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyti pagrindai atleisti kaltinamąjį nuo baudžiamosios atsakomybės arba suėjo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas.“

10 straipsnis. 331 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 331 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Jeigu pirmosios instancijos teismo nuosprendis panaikinamas ir byla nutraukiama, apeliacinės instancijos teismo nuosprendyje turi būti nurodomas bylos nutraukimo pagrindas. Jeigu pirmosios instancijos teismo nuosprendis panaikinamas ir byla nutraukiama dėl to, kad suėjo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas, apeliacinės instancijos teismo nuosprendyje taip pat turi būti nurodomi teismo nustatytos bylos aplinkybės ir įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išvados, kad kaltinamasis pagrįstai buvo kaltinamas nusikalstamos veikos padarymu.“

11 straipsnis. 387 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 387 straipsnio 3 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) kai dėl fizinio asmens padarytos nusikalstamos veikos suėjo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas, tačiau šis terminas dėl juridinio asmens dar nėra pasibaigęs;“.

12 straipsnis. 444 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 444 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Kai šio straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose išvardytiems asmenims negalima priimti nuosprendžio, nes kaltinamasis miręs arba suėjo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminai, naujai paaiškėjusios aplinkybės nustatomos atliekant tyrimą šio Kodekso 446 ir 447 straipsniuose nustatyta tvarka.“

13 straipsnis. 451 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 451 straipsnio 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) nuteistąjį atleisti nuo bausmės, nes suėjo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas;“.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 3, 233, 235, 254, 303, 305, 307, 309, 327, 331, 387,
444 IR 451 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3 straipsnis. Aplinkybės, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas

1. Baudžiamasis procesas negali būti pradedamas, o pradėtas turi būti nutrauktas:

1) jeigu nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių;

2) jeigu suėjo ~~baudžiamosios atsakomybės senaties terminai~~ **apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas**;

43) asmeniui, kuris nusikalstamos veikos padarymo metu dar nebuvo tokio amžiaus, nuo kurio jis atsako pagal baudžiamuosius įstatymus;

54) jeigu nukentėjusysis susitaikė su asmeniu, kaltinamu šio Kodekso 407 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos padarymu;

65) jeigu nėra nukentėjusiojo skundo ar jo teisėto atstovo pareiškimo arba prokuroro reikalavimo pradėti procesą tais atvejais, kai procesas gali būti pradėtas tik pagal nukentėjusiojo skundą ar jo teisėto atstovo pareiškimą arba prokuroro reikalavimą;

76) mirusiajam, išskyrus tuos atvejus, kai byla reikalinga mirusiajam reabilituoti arba kitų asmenų bylai atnaujinti dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių;

87) asmeniui, kuriam įsiteisėjo teismo nuosprendis dėl to paties kaltinimo arba teismo nutartis ar prokuroro nutarimas nutraukti procesą tuo pačiu pagrindu;

98) jeigu egzistuoja Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso V skyriuje numatyta baudžiamąją atsakomybę šalinanti aplinkybė.

2. Jeigu šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyta aplinkybė paaiškėja **bylos nagrinėjimo teisme metu**, teismas baigia nagrinėti bylą ir priima išteisinamąjį nuosprendį.

3. Jeigu šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta aplinkybė paaiškėja perdavus bylą teismui ar bylos nagrinėjimo teisme metu ir kaltinamasis reikalauja tęsti baudžiamąjį procesą, teismas baigia nagrinėti bylą ir nuosprendžiu nutraukia baudžiamąją bylą arba priima išteisinamąjį nuosprendį.“

2 straipsnis. 233 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 233 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Dėl kardomosios priemonės – suėmimo paskyrimo, termino pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo teismas nusprendžia posėdyje vadovaudamasis šio Kodekso XI skyriaus nuostatomis. Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Suimtas kaltinamasis pristatomas į posėdį. **Suimto kaltinamojo dalyvavimas teismo posėdyje gali būti užtikrinamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis.** Apie kaltinamajam paskirtą suėmimą teismas (teisėjas) nedelsdamas praneša šio Kodekso 128 straipsnio 1, 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka.“

3 straipsnis. 235 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 235 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Byla nutraukiama, kai yra šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalyje numatytos aplinkybės, dėl kurių procesas negalimas, arba yra Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 36–40 ir 93 straipsniuose numatyti pagrindai atleisti asmenį nuo baudžiamosios atsakomybės. **Esant šio Kodekso**

3 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatyta aplinkybei, baudžiamoji byla nutraukiama tik tuo atveju, jeigu kaltinamasis nereikalauja tęsti baudžiamojo proceso. Kai baudžiamoji byla nutraukiama, nutraukiamas ir procesinių prievartos priemonių taikymas, suimtas kaltinamasis nedelsiant paleidžiamas iš kardomojo kalinimo vietos, taip pat nusprendžiama dėl daiktinių įrodymų.“

4 straipsnis. 254 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 254 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Nagrinėjimo teisme metu, kai nustatomos šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalies 2–98 punktuose numatytos aplinkybės, byla nutraukiama teismo nutartimi. **Esant šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatyta aplinkybei, baudžiamoji byla nutraukiama teismo nutartimi tik tuo atveju, jeigu kaltinamasis nereikalauja tęsti baudžiamojo proceso.**“

2. Pakeisti 254 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Nagrinėjimo teisme metu, kai nustatomi Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 36–40, 93 straipsniuose, 114 straipsnio 3 dalyje, 147 straipsnio 3 dalyje, 147² straipsnio 2 dalyje, 157 straipsnio 3 dalyje, 189¹ straipsnio 2 dalyje, **226 straipsnio 6 dalyje, 227 straipsnio 5 dalyje,** 259 straipsnio 3 dalyje, ~~227 straipsnio 4 dalyje~~ ir 291 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyti pagrindai atleisti asmenį nuo baudžiamosios atsakomybės, byla nutraukiama nuosprendžiu.“

5 straipsnis. 303 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 303 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Teismas nuosprendžiu nutraukia baudžiamąją bylą, jeigu yra Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 36–40, 93 straipsniuose, 114 straipsnio 3 dalyje, 189¹ straipsnio 2 dalyje, **226 straipsnio 6 dalyje,** 227 straipsnio 4 5 dalyje, 259 straipsnio 3 dalyje ir 291 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyti pagrindai atleisti kaltinamąjį nuo baudžiamosios atsakomybės. **Teismas taip pat nuosprendžiu nutraukia baudžiamąją bylą, jeigu bylos nagrinėjimo teisme metu nustatoma, kad kaltinamasis pagrįstai buvo kaltinamas nusikalstamos veikos padarymu, tačiau dėl šios nusikalstamos veikos suėjo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas.**“

6 straipsnis. 305 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 305 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Nuosprendžio, kuriuo baudžiamoji byla nutraukiama, aprašomojoje dalyje nurodomos šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytos aplinkybės, nusikalstamos veikos kvalifikavimas, taip pat atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindai ir motyvai **arba duomenys apie suėjusį apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminą.** Jeigu nutraukiant baudžiamąją bylą skiriama baudžiamojo poveikio priemonė ar auklėjamojo poveikio priemonė, nuosprendžio aprašomojoje dalyje nurodomi tos priemonės skyrimo motyvai.“

7 straipsnis. 307 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 307 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Nuosprendžio, kuriuo nutraukiama baudžiamoji byla, rezoliucinėje dalyje nurodoma:

- 1) ~~atleisto nuo baudžiamosios atsakomybės asmens kaltinamojo~~ vardas ir pavardė;
- 2) sprendimas atleisti asmenį nuo baudžiamosios atsakomybės **arba sprendimas nutraukti baudžiamąją bylą suėjus apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminui;**
- 3) sprendimas dėl baudžiamojo poveikio priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės skyrimo, kai tam yra pagrindas;
- 4) sprendimas dėl procesinių prievartos priemonių panaikinimo.“

8 straipsnis. 309 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 309 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) paskelbia nuosprendį, kuriuo nutraukiama baudžiamoji byla ~~ir atleidžiama nuo baudžiamosios atsakomybės;~~“.

9 straipsnis. 327 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 327 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„327 straipsnis. Nuosprendžio panaikinimo ir bylos nutraukimo pagrindai

Apeliacinės instancijos teismas panaikina pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir nutraukia bylą, jeigu:

1) yra šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalies 2–9 3–8 punktuose numatytos aplinkybės, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas;

2) yra Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 36–40, 93 straipsniuose, 114 straipsnio 3 dalyje, 147 straipsnio 3 dalyje, 147² straipsnio 2 dalyje, 157 straipsnio 3 dalyje, 189¹ straipsnio 2 dalyje, **226 straipsnio 6 dalyje**, 227 straipsnio 4 5 dalyje, 259 straipsnio 3 dalyje ir 291 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyti pagrindai atleisti kaltinamąjį nuo baudžiamosios atsakomybės arba suėjo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas.“

10 straipsnis. 331 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 331 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Jeigu pirmosios instancijos teismo nuosprendis panaikinamas ir byla nutraukiama, apeliacinės instancijos teismo nuosprendyje turi būti nurodomas bylos nutraukimo pagrindas. **Jeigu pirmosios instancijos teismo nuosprendis panaikinamas ir byla nutraukiama dėl to, kad suėjo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas, apeliacinės instancijos teismo nuosprendyje taip pat turi būti nurodomi teismo nustatytos bylos aplinkybės ir įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išvados, kad kaltinamasis pagrįstai buvo kaltinamas nusikalstamos veikos padarymu.**“

11 straipsnis. 387 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 387 straipsnio 3 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) kai dėl fizinio asmens padarytos nusikalstamos veikos suėjo ~~baudžiamosios atsakomybės~~ **apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo** senaties terminas, tačiau šis terminas dėl juridinio asmens dar nėra pasibaigęs;“.

12 straipsnis. 444 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 444 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Kai šio straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose išvardytiems asmenims negalima priimti nuosprendžio, nes kaltinamasis miręs arba suėjo ~~baudžiamosios atsakomybės~~ **apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo** senaties terminai, naujai paaiškėjusios aplinkybės nustatomos atliekant tyrimą šio Kodekso 446 ir 447 straipsniuose nustatyta tvarka.“

13 straipsnis. 451 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 451 straipsnio 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) nuteistąjį atleisti nuo bausmės, nes suėjo **apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo** senaties terminas;“.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministrė

Milda Vainiutė

2017-07-10